

Makalenin Türü / Article Type : Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi / Date Received : 24.01.2019
Kabul Tarihi / Date Accepted : 01.06.2019
Yayın Tarihi / Date Published : 30.06.2019
Yayın Sezonu / Pup Date Season : Bahar / Spring

Osmanlı'nın, Arjantin İlk Büyükelçisi Emir Emin Arslan, Hayatı ve Eserleri Metin ZENGİN*

Anahtar Kelimeler:

Emin Arslan
Jön Türkler
Turko
Arap Göçmenler
Arjantin'deki Osmanlılar

ÖZ

Bu makale, Osmanlı'nın Arjantin ilk büyükelçisi ve aynı zamanda bir çok alanda eserler vermiş olan Emir Emin Mecid Arslan'ın hayatı ve eserlerini konu edinmektedir. Osmanlı'nın son dönemine şahitlik etmiş, Lübnan doğumlu siyasetçi, yazar ve entelektüel Emir Arslan, kendisi müslüman olmamasına rağmen Osmanlı'nın Fransa, Brüksel ve Arjantin büyükelçiliğini yapmış aynı zamanda bir çok alanda eserler kaleme almıştır. Emir Arslan, II. Abdulhamid'i reformlar yapmaması ve basını kısıtlaması sebebiyle ciddi manada eleştirmiş ve bu sebeple Jön Türkler'e katılmıştır. II. Abdulhamid tahttan indirip Jön Türkler yönetimi ele geçince de büyükelçi olarak Arjantin'e gönderilmiştir. Emir Arslan, Jön Türkler'i, Osmanlı'yı birinci dünya savaşına soktukları için ağır bir şekilde eleştirdiği için büyükelçilikten azl edilip firari ilan edilmiştir. Hayatının geri kalan kısmını Arjantin'de geçiren Emir Arslan, hem göçmen Araplar hem de Arjantin'deki Müslümanlar arasında birlik sağlamak için önemli çalışmalar yapmıştır. Emir Arslan, yayınladığı kitap ve makalelerin yanında editörlüğünü yaptığı dergiler ve gazetelerle Arjantinlilerin müslüman ve Arap algısının değişmesini önemli katkıda bulunmuştur.

Ottoman's First Ambassador to Argentina Emir Amin Arslan, His Biography and Works

Keywords:

Amin Arslan
Young Turks
Turco
Arab Migrants Ottomans
in Argentina

ABSTRACT

This article aims to study the life of Emir Amin Arslan who became the first ambassador of Ottoman to Argentina and gave many works in the different fields. Emir Arslan, a Lebanese-born politician, writer and intellectual, who witnessed the last period of the Ottoman Empire. Although he was not a Muslim, he was appointed to France, Brussels and Argentina as an ambassador by the Ottoman administration. Emir Arslan severely criticized Abdul Hamid II for his lack of reforms and for restricting the press. Thus he joined the Young Turks. When Abdul Hamid II was removed from the throne and the Young Turks come to power, he was sent to Argentina as an ambassador. Emir Arslan was dismissed from the embassy because he heavily criticized the Young Turks for putting the Ottomans in the first world war and he was declared a fugitive by the administration. Emir Arslan spent the rest of his life in Argentina and, worked hard to ensure unity between both immigrant Arabs and Muslims in Argentina. Emir Arslan contributed significantly to the change of Muslim and Arab perception of the Argentine through the books and articles he published, as well as the magazines and newspapers he edited.

* Malezya Uluslararası İslam Üniversitesi Doktora Öğrencisi, E-Posta: metin_34@yahoo.com, <https://orcid.org/0000-0003-0269-1637>.

Zengin, M. (2019). Osmanlı'nın İlk Arjantin Büyükelçisi Emir Emin Arslan, Hayatı ve Eserleri, *Academic Knowledge*, 2(1), 16-27.

İntihal: Bu makale, iTenticate yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.
Plagiarism: This article has been scanned by iTenticate. No plagiarism detected.
web: <http://dergipark.gov.tr/ak> | <mailto:academic.knowledge@yandex.com>

Giriş

Bu makalede bir dönemi üç farklı dünyada yaşamış, Osmanlı'nın son dönemine şahitlik etmiş ve Osmanlı'nın ayakta kalması için her türlü mücadeleyi vermiş olan Emir Emin Mecid Arslan'ın hayatı ve eserleri ele alınacaktır. Lübnan'lı dürzi bir aileye mensup olan Emir Arslan'ın Lübnan'da başlayan hayat hikayesinin daha sonra Avrupa'da devam etmesi ve sonrasında Arjantine uzanması bize aynı dönem içerisinde üç farklı bölgeyi karşılaştırmaya şansı vermektedir. Gerek siyasi gerekse entelektüel alanda verdiği mücadele açısından Emir Emin Arslan'ı Osmanlı'nın son dönemini anlama açısından da önem taşımaktadır.

Emin Arslan'ın Fransa'da bulunduğu süre içerisinde Jön Türkler ile beraber II. Abdulhamid'i, Meclis-i Mebusan'ı açması ve çeşitli alanlarda reformlara gitmesi konusunda uzun yıllar mücadele vermiştir. Ancak 31. Mart Vakası ve sonrasında Jön Türkler'in, Osmanlı'yı birinci dünya savaşına sokmalarını ciddi bir şekilde eleştirmiş ve bu eleştiriler ona ölüm mahkûmiyetliği getirmiştir.

1910 yılında Arjantin'e büyükelçi olarak gönderilen Emin Arslan, 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Suriye ve Lübnan bölgesinden başlayan göç neticesinde Arjantin'e yerleşen binlerce Osmanlı vatandaşını bir çatı altında toplamak için çalışmalar yapmıştır. Ayrıca, Arjantin halkında Müslüman, Arap, Osmanlı imajının doğru bir şekilde anlaşılması için önce çeşitli dergilerde makaleler yayınlamış sonrasında da La Nota ve La Independencia dergilerini çıkartarak entelektüel sahada mücadele vermiştir.

Biz bu çalışmamızda gerek Emir Emin Arslan'ın siyasi ve entelektüel mücadelesini gerek eserlerini ele alacağız. Üç dünyanın adamı olarak bilinen Emir Emin Arslan'ın Lübnan'da başlayan hayat hikayesinin sonra Fransa ve Arjantin dönemi ele alınacaktır.

1. Lübnan Dönemi (1868-1893)

Emin Arslan 1868 yılında Lübnan'ın es-Suvaifât (شوفيات) mevkinde dünyaya gelmiştir.. Ailesi bölgenin tanınmış dürzü ailelerinden birisiydi. Nitekim Emir lakabı da ailesinden bir çok kişinin önemli mevkilerde bulunması sebebiyle kendisine verilmiştir (Torniell, 2015).

Emin, ilk öğrenimini Yesû'iyya şehrinde Cizvitlere ait bir misyonerlik okulunda gördükten sonra kendisi bir tarihçi olan Lübnan'lı Hristiyan Yusuf ad-Dabs (1833-1907) tarafından 1875 yılında kurulan katolik okulu Medresetü'l-Hikme'de eğitimini devam ettirir. Burada Fransızca ve Türkçe dersleri görür. 1891 yılında eğitimini bitiren Emin, Lübnan'ı, Süriye'yi ve Filistin'i kapsayan bir seyahata çıkar (el-Re'si, 2011:4).

Emir Arslan yazı hayatına 1892 yılında I. Napolyon'un hayatına dair yazdığı *Tarih Nâbulyûn al-Awwal* ile başlar. Bu çalışması *Lisan-ı Hal* dergisinde yayınlanır (Torniell, 2015:195).

Mezun olduktan sonra Emin Arslan, o dönemde Lübnan mutasarrıflığına bağlı es-Suvaifât nahiyesinin sorumluluğuna atanır. Bu, onun ayrıca bürokrasiye ilk adımı olmuştur. Bir senelik görevinden sonra da 1893 yılının ikinci yarısında görevinden istifa eder. İstifasının bir kaç farklı sebebi vardır. Bunlardan birincisi dönemin Suriye mutasarrıfı Naum Paşa ile aralarının bazı toplumsal meseleler yüzünden açılmasıdır. İkincis sebep ise kardeşinin bir Osmanlı subayının ölümüne neden olduğu ve hakkında tutuklama kararı çıktığına dair söylentilerdir. Yine Emin Arslan'ın Halife II. Abdulhamid'i karşı olduğu ve Jön Türkleri

desteklediği yönündeki iddialar da bulunmaktaydı. Emin Arslan'ın ailesinden bir çok kişi Sultan'a bağlılıklarını bildirmiş olmakla beraber kendisi yenilikçi fikirlere sahipti (Khalidi, 1999:35). Emir Arslan görevinden İstifa ettikten kısa bir süre sonra Mısır üzerinden Fransa'ya geçer.

2. Avrupa Dönemi (1893-1909)

Fransa'ya ulaşan Emin Arslan, Paris'te bulunan ve o dönemde Osmanlı yönetimi tarafından yakından takip edilen Jön Türkler'le iletişim kurar. II. Abdulhamid tarafından Meclis-i Mebusan'ın kapatılmasıyla beraber Osmanlı'da meşrutiyet son bulmuş ve halifeye muhalet eden bir kısım siyasilere yurt dışına sürgün edilmişti. Bu siyasilere faaliyetlerine başka ülkelerde devam ettirmeye başlamışlardı. Jön Türkler bu dönemde halifeye karşı en büyük muhalefeti gösteren gruptu. Bu yüzden Paris, o dönem için Jön Türkler'in faaliyet merkezi halindeydi.

Emin Arslan, Fransa' da bulunduğu süre boyunca Jön Türkler'in faaliyetlerine destek veriyordu. Lübnan'lı reformist ayrıca Meclis-i Mebusan üyelerinden olan Beyrut'lu Halil Ğanim (1864-1903) ve İstanbul'lu Ahmed Rıza Bey (1859-1930) ile Meclisin yeniden açılması, seçimlerin yapılması ve halifenin reformları gerçekleştirmesi için biri Türkçe diğeri Arapça olmak üzere iki dergi çıkarmaya karar verirler. Emin Arslan aynı zamanda Halil Ğanim ile beraber Paris'teki Arap komitesinin de başkanlığını da yapmaktaydı (Kayalı, 1997:16-20) Bu komite de Jön Türkler gibi Sultanın bazı alanlarda reformlar yapmasını talep etmekteydi. Bu yüzden programları bir çok yönüyle Jön Türkler'le uyuşuyordu (Khalidi, 1999:35-37).

Türkçe çıkan derginin sorumluluğunu Ahmet Rıza Bey üstlenir. *Meşveret* adıyla çıkan dergi Cenevre'de basılmış ve yayın hayatına 1895 den 1908'e kadar devam etmiştir. Emin Arslan tarafından *Keşfu'n-Nikâb* adıyla çıkartılan Arapça dergi ise ilk baskısını Ağustos 1894 yılında son baskısını ise Temmuz 1895 yılında yapmıştır. Dergi, maddi yetersizliklerden ve Fransa'nın baskısından dolayı kapanmıştır.

Hanioğlu'nun naklettiğine göre Emin Arslan, Halil Ğanim, Sultana bir açık mektup yazarak ondan meclisi tekrar açmasını ve basım üzerindeki kısıtlımayı kaldırmasını istemiş bu mektup Avrupa ve Mısır'dan bir çok dergi editörünce imzalanmıştı (Hanioğlu, Preparation for a Revolution, The Young Turks 1902-1908, 2001:45).

Emin Arslan daha sonra Halil Ğanim editörlüğünde 1895-1897 yılları arasında çıkan ve Arapça-Fransızca dillerinde basılan *Turkiyâ el-Fata/La Jeune Turquie* (Genç Türkiye) gazetesinde yazmaya başlar. Bu gazete Türk-Suriye komitesi tarafından çıkarılmakta ve İstanbul tarafından yakından takip edilmekteydi (Torniell, 2015:162).

Emin Arslan bu gazete dışında farklı dergi ve günlük gazetelerde Ortadoğuya dair ve halifeyi eleştiren makaleler yayınlamaktaydı. Şu noktayı da açıklamak gerekir; Gerek Emin Arslan gerek Halil Ğanim, sultanın bazı alanlarda reformlar yapmasından yana olmakla beraber Arapların Osmanlı'dan ayrılmasına karşı idiler. Bu konuyu Halil Ğanim şöyle ifade eder.

“Evet şüphesiz ben Osmanlı anayasasının değişmesinden yanayım çünkü Osmanlı'nın geleceği buna bağlıdır. Aynı şekilde Arap milletlerin de gelişmesinden ve ilerlemesinden

yanayım. Yalnız bu gelişme Osmanlı'nın bayrağı altında ve Halife'nin sancağı altında olmalıdır. Bunun ise iki sebebi vardır;

1-Eğer İstanbul, Türklerin elinden çıkarsa Araplar gelecekte rahat edemeyeceklerdir.

2-Araplar Türkleri önemserler. Yunan ve Ermeniler gibi onlardan nefret etmezler (Hanioglu, The Young Turks in Opposition, 1995:48)

Emir Arslan ve arkadaşlarının hilafeti eleştiren bir tutum sergilemesi üzerine Sultan II. Abdulhamid bir delege göndererek kendilerine bu tutumdan vaz geçmelerini istemişti. Emir Arslan kendisiyle yapılan görüşme sonrasında, kendisinin Brüksel'e büyükelçi olarak atanması karşılığında Sultana karşı yaptığı muhalefetten vazgeçeceğini söyler. Ancak bu şartı başta kabul edilmez. Aradan bir süre geçtikten sonra Emir Arslan Fransa'nın Bordeaux şehrine Büyükelçi olarak atanır. Daha sonra da Bruksel'e tayyin edilir. Emin Arslan'ın Sultana karşı açıktan muhalafeti son bulmuş olsa da Jön Türkler'le ilişkisi devam etmektedir (Torniell, 2015:167).

Emin Arslan, büyükelçi olarak atandıktan sonra ilk iş olarak Arapça yazmış olduğu Sarayların Sırları (الاسرار القصور) kitabını yayınlamak olur. Roman tarzında yayınlamış olduğu bu kitap muhtemelen Büyükelçi olarak atanmadan önce tamamlamıştı.

Sultana karşı muhalefetiyle bilinen, Jön Türkler'in en önmeli öncülerinden sayılan ve Paris'te sürgünde bulunan Damat Mahmut Paşa 1903 yılında Brüksel'e gider. Damat Mahmut Paşa 1902 yılında Paris'te Jön Türkler ile ilk Liberal Osmanlılar toplantısını yapmış ve Avrupa'daki bütün Jön Türkler'i toplamıştı (Hanioglu, Preparation for a Revolution, The Young Turks 1902-1908, 2001:4). Osmanlı muhaberatı Damat Mahmut Paşa'nın Brüksel'de çok ağır hasta olduğunu biliyordu ve vefat ettikten sonra kendisinde Jön Türkler'in çalışmalarına ait olan belgelerin alınmasını istiyordu. Ancak, Emin Arslan, Paşa'nın vefatından sonra, Paşa'nın yanında bulunan bütün belgelerin yok edilmesi için Jön Türkler'e beş saatlik bir süre tanır (Hanioglu, Preparation for a Revolution, The Young Turks 1902-1908, 2001:3-4).

1908 yılında yeniden açılan Meclis-i Mebusan sebebiyle yurt dışında faaliyet gösteren Jön Türkler İstanbul'a geri döner. Emin Arslan'da İstanbul'a dönenler arasındadır. İstanbul'a ilk defa giden Emin Arslan başkente bir kaosun hakim olduğunu görür. Meclisin toplanmasından sonra yapılan seçimde İttihat ve Terraki partisi oyların çoğunluğunu alarak hükümeti kurar.

1909 yılında meydana gelen 31 Mart Vakası sürecinde Emin Arslan İstanbul'dadır ve Sultan'ın tahtan indirip sürgüne gönderilmesi sürecini de yakından müşahade etmiştir.

11 Haziran 1910 yılında, İtalya'nın başkenti Roma'da Osmanlı İmparatorluğu ile Arjantin devleti arasında ikili ilişkilerin geliştirilmesi ve karşılıklı konsolosluklar açılması için anlaşma yapılır. Şüphesiz konsoloslukların açılmasında en büyük etkiyi Osmanlı topraklarından Arjantine göç eden Araplar oluşturuyordu (USTAN:3). 19. yüzyılın ortasında başlayan göç hareketi neticesinde Suriye Lübnan ve Filistin bölgesinden yüz binlerce Osmanlı tebası Latin Amerika'nın farklı ülkelerine göç etmişti. Göç eden Arapların çoğunluğunu Hristiyan halk oluşturuyordu. Latin Amerika'ya göç eden Araplara Osmanlı pasaportu taşımaları sebebiyle "Turco" denliyordu ve çoğu Osmanlı'ya bağımlıydılar. Ancak Osmanlı aleyhinde propaganda yapanlar da bulunmaktaydı (Delgado, 2010:4). Özellikle 1909 yılında gayrimüslimlerin de askere alınmasını öngören yasanın Meclis-i Mebusan'dan geçmesiyle

beraber Hıristiyanlar askere gitmemek için göç etmeye başlamıştı. Yine Osmanlı'nın savaşlar sebebiyle vergileri artırması ve bunun neticesinde bölgede kıtlık baş göstermesi göçün başka bir sebebinin teşkil etmekteydi (USTAN:3).

Fatima Rajina'nın naklettiğine göre 1887 ile 1913 yılları arasında yüz otuz bir bin Arab, Arjantin'e göç etmiş, bunun yüzde sekseni Hıristiyan halk, yüzde on beşi ise Müslüman halk oluşturmuştu (Rajina:70). Yine Said Bahajin'in belirttiğine göre 1820- 1920 yılları arasında Latin Amerika ülkesine otuz altı milyon insan göç etmişti. Osmanlı topraklarından göç edenlerin sayısı ise bir milyon civarındadır (Said, 2008: 744-746).

Bu bağlamda Emin Arslan Arjantin'deki Araplara hitap edebilecek en ideal kişiydi. Hem Lübnan'lı olması hem de Fransa'da bulunduğu süre içerisinde Arap komitesinin başkanlığını yapması bakımından Araplar tarafından tanınan bir isimdi (Rajina:402).

3. Arjantin Dönemi (1910-1943)

Emin Arslan büyükelçi olarak atandıktan sonra uzun bir gemi yolculuğu ardından önce Şili'ye oradan da 31 Aralık 1910'da Arjantine ulaşır. Arjantine ulaştıktan kısa bir süre sonra da yazı hayatını burada devam ettirir. Caras y Caretas dergisinde ikinci halife Hz. Ömer ve onun adaleti hakkında "Una jira del califa Omar-Ibn-Il-Khattabebir" (2. Halife Ömer b. Hattab'ın bir gezisi) adında bir makalesi yayınlanır. Daha sonra aynı dergide 1922 tarihine kadar 30'u aşan makale yayınlar. Bunun yanında El Hogar y El Mundo, La Nación y La Razón, dergilerinde de makaleleri yayınlanır.

Arjantinde bu dergilerle başlayan yazı hayatına daha sonra La Nota dergisiyle devam ettirir (Civantos, 2006:234).

1914 yılında başlayan birinci dünya savaşında Emin Arslan, Osmanlı'nın tarafsız bir tutum sergilemesinden yanadır. Ancak, Osmanlı gemilerinin Rus limanlarını bombalamasıyla beraber Osmanlı imparatorluğu artık fiilen savaşa katılmıştır. Emir Arslan Osmanlı devletinin savaşa girmesini ciddi bir şekilde eleştirmiştir. Bu eleştiriler ise İstanbul yönetimi tarafından hoş karşılanmamıştı. Bunun üzerine 28 Ekim 1914 yılında Osmanlı imparatorluğu mütefik ülke olan Almanya'dan Arjantin'deki Osmanlı konsolosluğunun idaresini almasını ister. Ayrıca Osmanlı'nın Washington büyükelçisi durumu bir yazıyla Arjantin dışişlerine bildirir. Almanya'nın, Arjantin büyükelçisi Rodolfo Bobrik, Emin Arslan'dan konsolosluğa ait bütün belge ve kitapların teslim edilmesini ister. Emin Arslan ise kendisine bu konuda bir emir gelmediğini söyleyerek bu isteği rededer. Ancak Almanya'nın, Arjantin büyükelçisi Rodolfo Bobrik, Emin Arslan hakkında suç duyurusunda bulunur ve mahkeme Emin Arslan'da bulunan bütün belgelerin beş gün içerisinde teslim edilmesi kararını verir (Torniell, 2015:170). Böylece Emin Arslan'ın görevi de resmi olarak bitmiş oluyordu. Ancak Emin Arslan yine de konsolosluğa ait belgeleri teslim etmez.

Ağustos 1915 yılında ilk basımını yapan ve İspanyolca basılan haftalık La Nota dergisiyle Emin Arslan Arjantin Edebiyat sahasına girmiş oluyordu. La Nota dergisi Arjantin entelektüel sınıfı tarafından memnuniyetle karşılanmış ve yayın hayatına uzun süre devam etmiştir (Civantos, 2006: 113-115).

Temmuz 1916 yılında Emin Arslan kendisinin Osmanlı yönetimi tarafından firari olarak ilan edildiğini ve ölüme mahkum edildiğini öğrenir. Haber İstanbul'da basılan bir gazete

yayınlanmıştır. Mahkeme kendisinden 10 gün içerisinde bir askeri yargı önüne çıkmasını istemektedir. Ancak bu süre İstanbul'a gitmek için yeterli değildi ayrıca mahkumiyeti sebebiyle mal varlığına da el konulmuştu. Emir Arslan kendisinin ölüm haberini şu La Nota Dergisinde şu şekilde değerlendirir;

“Bana ölüm cezası verilmesinin tek sebebi diler getirdiğim fikirlerdir. Eski dostlarımın Türkiye'yi yıkıma götürecektir olan Kiser'in planlarına teslim edilmesinin önüne geçmek için ben bütün kariyerimi ve huzurumu feda ettim. Ben Türkiye'nin müteffiklerinin yanında durmasına dair bir şey demedim. Yalnız şunu ifade ettim ve son nefesime kadar da söylemeye devam edeceğim. Türkiye savaşta tarafsız kalmalıydı.”

Emir Arslan, Osmanlı'nın, Almanların yanında savaşa girmesini ciddi bir şekilde eleştiriyordu. Kendisine ölüm cezası verilmesinin en büyük sebebi ise bu eleştiriler tutumuydu (Delgado, 2010:5).

1925 yılına geldiğinde Araplar Suriye'de Fransızlara karşı ayaklanmışlardı. Bu dönemde Emin Arslan La revolución Siria contra el mandato Francés (Suriye'de Fransız mandasına karşı ayaklanma) adlı eserini yayınladı. Ayrıca Amerika başkanı Wilson'a bir mektup yazarak bütün Suriye'nin bağımsız olması gerektiğini ifade eder. Mektubu Amerika'nın Arjantin büyükelçiliğine teslim eder. Yine aynı dönemde Arapça ve İspanyolca olarak basılan el-İstiklâl-La Independencia gazetesini çıkarmaya başlar. Bu gazete kendisi vefat ettiği tarih olan 9 Ocak 1943 yılına kadar devam eder. Ayrıca yine 1926 yılında Lübnan'dan Arjantine göç eden Dürziler için Buenos Aires'te “ Asociación de Beneficencia Drusa”(Dürzi Yardım Derneği)'ni kurar (Silvia, 2014:597).

Emin Arslan 1941 yılında Amerika kıtasında yaşayan Arapları bir araya getiren kongreye başkanlık eder. Aynı sene Los árabes. Reseña Histórico-Literaria y Reseñas (Araplar, Tarihi-Edebi Yorum ve Görüşler) kitabını yayınladı. 9 Ocak 1943 yılında vefat eden Emir Emin Arslan'ın ismi bu gün Uruguay'da bulunan bir plaja (la playa Emir) verilir.

4. Başlıca Eserleri;

Emir Emin Arslan yazı hayatına erken yaşlarında başlamakla beraber en verimli eserlerini Arjantin'de iken vermiştir. Arjantin'in edebiyat ve kültür alanına ciddi manada katkıda bulunan Emin Arslan Arjantinlilere Doğu , Araplar, Müslümanlar, Harem, Arap Edebiyatı, Osmanlılar hakkında onların ön görüşlerini ve önyargılarını değiştirecek mahiyette genişçe bilgiler vermiştir. Farklı dergi ve gazetelerde yayınlanmış yüzlerce makale ve köşe yazısıyla beraber kitap olarak bastırılmış eserleri şu şekilde sıralabilir.

Esrârü'l-Kusur (Sarayların Sırları) 1897 yılında Paris'te Arapça olarak basılan bu eser Sultan Abdulaziz döneminde Osmanlı sarayında meydana gelen bazı olayları konu edinmektedir. Roman şeklinde yazılan bu eser Osmanlı sarayında cariye olarak bulunan Ayşe hanım ile Fransa'da eğitim görmüş, zengin bir ailenin tek oğlu olan Selehaddin bey arasındaki aşkı anlatmaktadır. Roman aynı zamanda o dönemde Osmanlı fikri hayatı ve yenilikçi fikirlerin saray ve çevresinde nail etkili olduğuna da değinmektedir. Sultan Abdulaziz'in tahtan indirilmesi ve sonrasında yaşanan olayları anlama açısından önemli bir eserdir (ARSLAN, 2014:1-14).

La Nota (1915-1921)

La Nota dergisi şüphesiz Emir Emin Arslan'ın en önemli çalışmalarındandır. Emir Arslan, büyükelçilik görevi sona ermesinin ardından 14 Ağustos 1915 yılında La Nota'nın ilk sayısını çıkartır. Toplamda 312 sayı çıkartılan La Nota dergisinin 272. sayısına kadar editörlüğünü kendisi yapar. 1921 yılına kadar devam eden dergi toplamda 312 sayıdır (Delgado, 2010:8).

La Nota dergisinde Arjantinli gazeteci,şair, roman yazarı, tiyatrocu, yazar ve eleştirmenlerden onlarca entelektüelin yazıları yayımlanır. Joaquín V. González, Leopoldo Lugones, José Ingenieros, Enrique Prins, Alberto Gerchunoff, Ricardo Rojas, Rodolfo Rivarola, Francisco Sicardi, Juan Pablo Echagüe, Arturo Cancela, Gustavo Landívar, Edmundo Guibourg, Carlos A. Leumann, bunlardan sadece bazılarıdır.

Her hafta Cumartesi günleri çıkan La Nota dergisinde farklı bir çok konu işlenmekteydi. Bunlar arasında; Plastik sanatlar, müzik, film, edebiyat, şiir, ulusal ve dünya tiyatrosu, kadına dair, ulusal ve dünya haberleri, karikatür, politikaya dair haber ve makaleler, kutlamalar, kitap ve dergi eleştirileri, birinci dünya savaşına dair haberler gibi başlıklar bulunmaktaydı (Delgado, 2010:9).

Yine Emin Arslan'ın bir dizi şeklinde Los Cuentos de Oriente (Doğudan Hikayeler) başlığıyla yayınladığı yazı dizisi Arjantinli okuyucunun ilgisini çekiyordu. Bu yazı dizisinde Emin Arslan "Binbir Gece Masaları'ndan' ve Arap edebiyatına dair hikayelerden alıntılar yapmaktaydı.

La Verdad sobre el Harén (Harem hakkında Gerçekler); 1916 yılında İspanyolca olarak Buenos Aires'te basılan bu eser, Harem kavramını, tarihi uygulamalarını, çok evliliği ve bunun sebeplerini açıklamaktadır. Harem'in sadece sultanlara özgü bir uygulama olmadığını ve çok eşliliğin İslam'dan önce diğer milletlerde de yaygın olduğunu söylemektedir. Araplar arasında yaygın olan çok evliliğin sebebinin ise erkek nüfusunun kadınlara göre daha az olması ve iklimin etkisini olduğunu ileri sürmektedir. Ayrıca Darwin'in "erkekler şehvetçe kadınlardan daha üstündür" tezini bir referans olarak kabul etmektedir. Osmanlı sarayındaki harem işleyişi hakkında da genişçe malumat verir. Emin Arslan'ın bu eseri yazmasında şüphesiz Arjantin toplumunda, Müslümanlar hakkında yanlış bilgileri etkili olmuştur. Katolik inancın ve eşle evliliğin yaygın olduğu Arjantin toplumu için çok evlilik ve harem kavramları kötü bir uygulama olarak görülmekteydi. Bu eser ile Emir Arslan hem bu önyargıyı kırmak hem de kadının İslam'daki önemini açıklamak için kaleme almıştır (Gasquet:29).

Final de un idilio (Bir Tutkunun Sonu), 1917; Roman tarzında yazılan bu eser 1900 yılların başından 1914 yılına kadar Fransa- Prusya arasında meydana gelen savaş süresince birbirine aşık olan Belçika ordusunda kıdemli subay Julio Van Doren ile Fransa'nın bir sınır kasabası (Pont-à-Mousson)'da yaşayan Riette adındaki genç bir kızın arasındaki tutkulu aşkı anlatır.

Recuerdos de Oriente (Doğudan Hatıralar), 1925; Bu kitapta Emin Arslan 19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başlarında Ortadoğu ve Osmanlı topraklarında meydana gelen bazı hadiseleri anlatır. Genç Türkler'in II. Abdulhamid'te karşı giriştikleri darbe ve sonrasında meydana gelen olayları zikreder. Bu olayları anlatırken okuyucunun ilgisini çekmek için biraz

gizem ve efsanelerden yararlanır. Emin Arslan ayrıca olayları anlatırken üçüncü kişi gibi davranır ve bir kısım olayları hikayeleştirir.

al-Istiqlal-La İndependia, 1926-1940 arasında Arapça ve İspanyolca olarak bastırılmıştır. Bu derginin bastırılmasında şüphesiz Arjantindeki Araplar arasında birlik oluşturmada büyük bir yeri vardır. Daha öncede zikrettiğimiz gibi göçmen Arapların Arjantindeki nüfusları giderek artmaktaydı. Özellikle ikinci dünya savaşı sonrasında göç dalgası yeni bir ivme kazanaktır. Emir Emin Arslan Araplar arasında bir birlik kurmak ve Arjantin toplumuna uyumlarını kolaylaştırmak için bu dergiyi Arapça ve İspanyolca olarak bastırmıştır (Amo:2).

La Revolución Siria contra el Mandato Francés, (Fransız Mandasına karşı Suriye Devrimi), 1926. 1918 yılında Osmanlı birinci dünya savaşında yenilince Suriye, Lübnan ve Ürdün bölgesi Fransız himayesi altına girdi. 1925 yıllarına gelindiğinde ise Araplar, Fransız himayesine karşı ayaklanmaya başlamışlardı. Emin Arslan bu kitabını ayaklanmalar başladıktan altı ay sonra yayınlar. Emin Arslan Suriye bölgesinde bağımsız bir Arap devleti kurulmasını desteklemekteydi. Emin Arslan, Fransa'nın başlangıçta Suriye'de sadece bir manda yönetimi kuracağını iddia ettiğini ancak gelinen noktada Suriye'yi bir Afrika ülkesi gibi sömürge bir ülke haline getirdiğini söylemektedir.

Misterios de Oriente (Doğu'nun Gizemleri), 1932; Emir Emin Arslan bu eseriyle Ortadoğu ve Osmanlıya ait tarihi bazı vakaları ve kişileri ve yine Osmanlı'nın son döneminde meydana gelen bazı olayları anlatır. II. Abdulhamid'in Jön Türkler'e bir çok alanda reformlar yapacağına dair söz verdiğini ancak tahta geçtiğinde reformlar bir yana Jön Türkler üzerinde baskı kurduğunu anlatır.

Los Árabes, Reseña Histórico-Literaria y Leyendas, (Araplar, Tarihi-Edebi görüşler ve efsaneler), 1941; Bu çalışma ile Emir Emin Arslan, Arjantin'de Arap ve Doğu kültürünü tanıtmaya çalışmaktadır. Batının, doğuya yönelik yanlış ve karalayıcı tutumuna karşı gerçek doğu imajını ortaya koymaya çalışmaktadır. Oryantalistlerin ortaya koyduğu bedevi ve göçmen Müslüman imajının tarihte kaldığını Müslümanların konuksever ve kültürlü insanlar olduğunu örnekler vererek Arjantin halkındaki Müslüman imajını düzeltmeye çalışır (Hyland, 2007:103).

Sonuç

Emir Emin Arslan'ın Lübnan'da başlayan hayat serüveni baskılar yüzünden Avrupa'da devam etmiştir. 1893 yılında ayrıldığı Lübnan'a bir daha geri dönememiştir. Avrupa'da geçirdiği on altı sene boyunca Jön Türkler'le beraber Sultan II. Abdulhamid'in Meclis-i Mebusan'ı yeniden açması ve çeşitli alanlarda reformlar yapması için mücadele etmiştir. Yine bu süreçte Avrupa'da kurulan Suriye komitesi başkanlığı yapmış ve Arapların, Osmanlı'nın bayrağı altında kalması için çalışmalar yapmıştır. Fransa ve Brüksel'de konsol olarak bulunduğu süreçte Jön Türkler'le ilişkilerini gizliden devam ettirmiştir. Sultan II. Abdulhamid'in tahtan indirilmesinden sonra da Arjantine konsol olarak gönderilmiş ve hayatının kalan otuz senesini orada geçirmiştir. Arjantin'de bulunduğu süre içerisinde gerek mülteci Araplara yönelik yaptığı çalışmalar gerek edebi alanda yaptığı çalışmalar ile büyük takdir toplamıştır. Özeldir Arjantin genel ise Latin Amerika'da Osmanlı, Arap ve Müslüman imajının doğru tanıtılması için verdiği entelektüel mücadele şüphesiz takdire şayandır. İspanyolca ve Arapça dillerinde basılan La Nota ve el-İstiklâl dergileriyle hem göçmen

Araplara hem de Arjantinlilere hitap etmiştir. Emir Arslan Jön Türkler ile beraber uzun süre Sultan II. Abdulhamid'e karşı mücadele etmiş ise de onların Osmanlı'yı Birinci Dünya Savaşına sokmalarını ciddi bir şekilde eleştirmiş bu yüzden de ölüm fermanı çıkarılmıştır. Emir Emin Arslan bu süre boyunca hep bir Osmanlı vatandaşı gib davranmış kendisi hakkında çıkartılan ölüm emrine rağmen Osmanlı ve Türklere karşı düşmanlık beslememiştir.

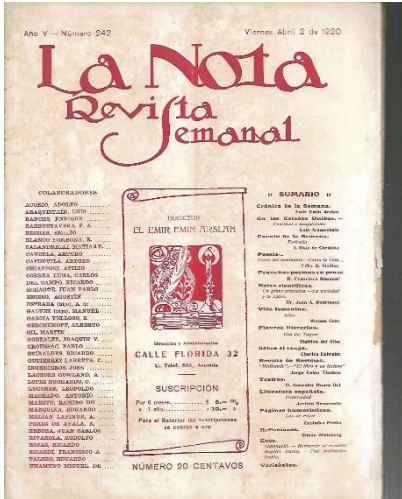
Kaynaklar:

- Amo, M. (n.d.). *Periodicos Arabes en iberoamerica, Una propuesta de recuperación y estudio*. Ispanya: Universidad de Granada.
- Arslan, E. (2014). *Esrar'ı-Kusur*. Kahire: Hendawi.
- Civantos, C. (2006). *Between Argentina and Arabs*. New York: State University.
- Delgado, V. (2010). *Revista La Nota (Antología 1915-1917)*. Universidad Nacional de la Plata.
- el-Re'si, D. (2011). *Mûeyeti'l-Medarân Yusuf el-Debs*.
- Gasquet, A. (n.d.). *Historia, leyendas y clichés del Oriente en la obra de Emir Emin Arslán*. Université Blaise Pascal.
- Hanioğlu, M. (1995). *The Young Turks in Opposition*. New York: Oxford University Press.
- Hanioğlu, M. (2001). *Preparation for a Revolution, The Young Turks 1902-1908*. New York: Oxford University Press.
- Hyland, S. (2007). *More Argentine Than You Arabic-Speaking Immigrants in Argentina*. New York: University of New Mexico Press.
- Kayalı, H. (1997). *Arabs and Young Turks Ottomanism, Arabism, and Islamism in the Ottoman Empire, 1908-1918*. London: University of California Press.
- Khalidi, R. (1999). *The Origion of Arab Nationalizm*. New York: Columba University Press.
- Kusumo, F. (n.d.). "Islam en America Latina Tomo II; Migracion Arabe en America Latina".
- Rajna, F. (n.d.). *Islam in Argentina: Deconstructing the Biases*. *Journal of Muslim Minority Affairs*, 399-412.
- Said, B. (2008). "el Modelo latinoamericano el la Integracion de Los Inmigrantes Arabes", *Ra Ximhai*, Ra Ximhai, 737-773.
- Silvia, M. (2014). "El Islam en la Argentina contemporánea estrategias institucionales y modos de estar en el espacio nacional, *Estudios Sociológicos XXXII*". *Estudios Sociológicos XXXII*.
- Torniell, P. (2015). "Hombre de tres mundos. Para una biografía política e intelectual del emir Emín Arslán". *Dirāsāt Hispānicas*, 2015: 157.
- Ustan, M. (n.d.). "Güney Amerika'daki Osmanlılar.; Osmanlı Arapları'nın Güney Amrika'ya Göçleri, Sebepleri ve Sonuçları" (1839-1922).

EKLER

Fransa'da çıkartılan "Genç Türkiye" Gazetesi

Arjantin'de çıkartılan haftalık "La Nota" dergisi

Emin Arslan Arjantin haritasıyla beraber 1910.

Emin Arslan'ın Mario Zavataro (1876-1932) tarafından çizilen ve 1910 yılında Caras y Caretas dergisinde yayınlanan karikatürü.

Uruguay'da bulunan Emir plajı